

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ 4 ΤΟΜΩΝ ΤΟΥ ΑΧ. ΛΑΖΑΡΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΝΤΩΝΗ ΜΠΟΥΣΜΠΟΥΚΗ (3)

Του Γιάννη Τσιαμήτρου,
εκπ/κου χοροδιδασκάλου

(συνέχεια της ομιλίας
του κου Α. Μπουσμπούκη)

... Στην αρχή, του Α' τόμου διαβάζουμε: «Ο ελληνισμός εμφανίζεται στη παραδουνάβια και υπερδουνάβια χώρα διαχρονικά και όχι αποκλειστικά στη διάρκεια της τουρκοκρατίας. Ιχνηλατείται από την απώτατη αρχαιότητα με την εκστρατεία των Αργοναυτών και τις Κρητομυκηναϊκές ναυτιλιακές επιδόσεις, την ίδρυση ελληνικών αποικιών στα παράλια του Ευξείνου Πόντου και των εκβολών του Δουνάβιου, την εγκατάσταση ελληνικών εμπορειών στις όχθες του Δουνάβιου και των παραποτάμιων-του, ώστε να ονομάζεται «ελληνικός» (σελ.25).

Στο σημείο αυτό κάνω μια παρένθεση για χάρη της ελληνικής παρουσίας, της διαχρονικής εννοώ, στο Δούναβη: «Είναι να θαυμάζει κανείς τους Μοσχοπολίτες, που, αν και κόσμος στεργιανός αυτοί, αρμάτων μέχρι και είκοσι πλεούμενα και σαν μικροί Ωνάσηδες είχαν το εμπόριό-του στα χέρια τους». Αυτά μου εξομολογήθηκε ο συνάδελφος ιστορικός Γιάννης Παπαδριανός.

Ο Λαζάρου σημειώνει ότι τα πλοία της εταιρείας του Σίνα στο Δούναβη υπερέβαιναν τα 50. Στο ίδιο άρθρο, υπό τον τίτλο «Τα ελληνικά πλοία στο Δούναβη- φορείς και υπέρμαχοι του πολιτισμού» σταχυολογούνται ως εξής: «Όταν το 1913 ο Ελευθέριος Βενιζέλος επισκέφθηκε τη Βραϊλα της Ρουμανίας, αντίκρουσε στο λιμάνι –της τη γαλανόλευκη να κυματίζει σε περισσότερα από 300 πλοία, είτε με συγκίνηση και θαυμασμό: «Ποτέ-μου στον Πειραιά δεν είδα τόσες ελληνικές σημαίες». Και το άρθρο κλείνει με τη συμβουλή του στρατηγού Κεκαυμένου προς τον αυτοκράτορα: «Τον στόλο ν'αγωνίζεσαι πάντα να είναι σε ακμή και να μην του λείπει τίποτα, γιατί ο στόλος είναι η δόξα της Ρωμανίας, δηλ. του Βυζαντίου».

Για την τύχη των κατοίκων της Δυτ. Βαλκανικής, των Ιλλυριών, με βάση ιστορικές πηγές, σημειώνει: «Μετά [...] την ολοκληρωτική υποταγή στους Ρωμαίους, οι Ιλλυριοί χάνονται στη ρωμαϊκή χούνη. [...] Η ελληνική Ιλλυρία, όπως χαρακτηριστικά αποκαλείται από ξένους το νότιο τμήμα, η Δαλματία και η Ιστρία γνωρίζουν την χρυσή εποχή-τους με συνακόλουθη την επικράτηση της γλώσσας, των ηθών κι εθίμων και της θρησκείας των Ρωμαίων» (σελ. 289). Έτσι, θεωρεί τη χρήση του

ονόματος Ιλλυρικών, που δήλωνε τη διοικητική περιοχή, όπου αρχικά ανήκε όλο το δυτικό τμήμα της χερσονήσου του Αίμου, ως απλή ανάμνηση των κάποτε Ιλλυριών και όχι την ιστορική-τους παρουσία με πλήρη τα πολιτισμικά εθνικά-τους στοιχεία. Ο Λαζάρου αποδεικνύει τεκμηριωμένα ότι η χρήση Ιλλυρικών ήταν γεωγραφική και ότι δεν είχε εθνικό χαρακτήρα. Ωστόσο, δεν είναι απόλυτος στις απόψεις-του. Έτσι, στην πληροφορία του Στράβωνα ότι το έθνος των Ιλλυριών εξέλειπε ολοσχερώς, θα παρατηρήσει: «Αλλά οι λαοί δεν εκλείπουν εύκολα», υπονοώντας ασφαλώς την τρομαχτική συρρίκνωσή-τους, όχι όμως την εξαφάνισή τους.

Αλλού, θα μιλήσει για τον ελληνισμό της Αδριατικής και τον αποικισμό-της μέσα από έργα Ιταλών ερευνητών, που γράφουν για την Grecita adriatica, τον αδριατικό ελληνισμό. Στο σημείο, όμως, αυτό ο Λαζάρου βλέπει την ελληνική επίδραση στα νότια κυρίως παράλια της Αδριατικής και τον αποκλεισμό-του από την ενδοχώρα. Αντίθετα, σημειώνει, έγινε με την ακτή του Ευξείνου Πόντου και την θρακική ενδοχώρα, όπου ο ελληνισμός βρήκε προσφορότερο έδαφος.

Στα νότια της Ιλλυρίας ο σ συγγραφέας, με βάση τον Γενούσο ποταμό, σήμερα Σκούμπη, την Εγνατία οδό και με ιστορικές πηγές, κυρίως τον αρχαίο γεωγράφο Στράβωνα, χαράσσει-όχι αυθαίρετα- τα όρια ανάμεσα στον κόσμο των Ιλλυριών και των Ελλήνων. Όσο για την Εγνατία οδό, μας πληροφορεί ότι, παρά το ρωμαϊκό-της όνομα, είναι αρχαιότερη από την παρουσία των Ρωμαίων στη Χερσόνησό-μας.

Για τον χώρο του βορειοδυτικού ελληνισμού και με αφορμή την παθητική στάση της Ελλάδος απέναντι στις ξένες προπαγάνδες, θα σας διαβάσω δύο παραγράφους, μια του καθηγητή Νεοκλή Καζάζη, ιστορικού, και μια του Αχιλλέα Λαζάρου. Η χρονική απόσταση μεταξύ-τους είναι άνω των εκατό ετών. Η επικαιρότητά-τους, όμως, είναι ολόφρεσκη, καθώς επιλέον η δεύτερη συμπληρώνει την πρώτη. Βροντοφωνάζει ο πανεπιστημιακός δάσκαλος Νεοκλής Καζάζης το 1903 στο ακροατήριό-του: «Τι επράξαμεν ημείς, κατά το της εποχής εκείνης διαρρέυσαν χρονικό διάστημα; Εγκαταλείψαμεν την Ηπειρον, επί της οποίας έχομεν ανεγνωρισμένα, απaráγραπτα δικαιώματα. Και σήμερα αμφισβητούν αυτήν Ιταλοί, Αυστριακοί, Ρωμούνιοι, Αλβανοί!... Αίσχος εις λαόν διασεκδάζοντα, μια μόνον απόλαυσιν αισθανόμενον, τον παρασιτισμόν εις βάρος του δημοσίου ταμείου...».

Και ο ακτιβιστής του ελληνισμού Αχιλλέας Λαζάρου συμπληρώνει στα παραπάνω: «Φαντάζεται ο καθένας τι θα έλεγε σήμερα ο νεοκλής Καζάζης, όταν αμφισβητούν την Βόρειον Ηπειρον και Έλληνες, οι οποίοι υπό την επήρεια της κομματικής σκοτοδίνης και της κομματικής εμπάθειας λησμονούν ότι παραμένει το λίκνο των Ελλήνων και την αστείρευτη πηγή των εθνικών εξορμήσεων. Το δε χειρότερο είναι ότι η επίσημη Ελλάδα ψηφίζει στην Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ εναντίον των βορειοηπειρωτών» (τ. Β, σελ. 64). (συνεχίζεται).